# SPIS TREŚCI


WSTĘP ..... 5

**Rozdział 1. ISTOTA SYSTEMU RACHUNKOWOŚCI** *(Helena Poetschke)* ..... 7

1.1. Pojęcie, funkcje i zakres rachunkowości ..... 7

1.2. Przedmiot, podmiot i metody rachunkowości ..... 13

1.3. Pojęcie, klasyfikacja i charakterystyka zasad rachunkowości ..... 18

1.4. Cechy systemu rachunkowości finansowe ..... 26

**Rozdział 2. ROZWÓJ RACHUNKOWOŚCI** *(Janusz Samelak)* ..... 30

2.1. Rachunkowość jako kategoria historyczna ..... 30

2.2. Rachunkowość jako dyscyplina naukowa ..... 33

2.3. Harmonizacja i standaryzacja rachunkowości. Normy prawne rachunkowości ..... 42

**Rozdział 3. MAJĄTEK JEDNOSTKI GOSPODARCZEJ ORAZ JEGO UJĘCIE I PREZENTACJA W RACHUNKOWOŚCI** *(Joanna Błażyńska)* ..... 55

3.1. Podstawowe równania w rachunkowości oraz definicje podstawowych kategorii ekonomicznych ..... 55

3.2. Zasoby majątkowe jednostki gospodarczej i ich klasyfikacja w rachunkowości ..... 58

3.3. Źródła pochodzenia zasobów majątkowych i ich klasyfikacja w rachunkowości ..... 71

3.4. Bilans jako zestawienie zasobów majątkowych i źródeł ich pochodzenia ..... 83

**Rozdział 4. WPŁYW DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ PRZEDSIĘBIORSTWA NA JEGO BILANS** *(Maria Kiedrowska)* ..... 94

4.1. Pojęcie zdarzenia gospodarczego i operacji gospodarczej oraz ich klasyfikacja ..... 94

4.2. Operacje gospodarcze wpływające na składniki bilansu ..... 100

4.3. Operacje gospodarcze kształtujące wynik finansowy i ich prezentacja w rachunku zysków i strat ..... 108

4.4. Dokumentacja operacji gospodarczych ..... 121

**Rozdział 5. KONTO JAKO PODSTAWA EWIDENCJI OPERACJI GOSPODARCZYCH** *(Katarzyna Kuśnierek)* ..... 128

5.1. Istota i pojęcie konta księgowego oraz zasady podwójnego zapisu ... 128

5.2. Klasyfikacja oraz zasady funkcjonowania kont księgowych ..... 132

5.3. Łączenie kont księgowych ..... 138

5.4. Dzielenie kont księgowych ..... 139

5.5. Zestawienie obrotów i sald ..... 144

5.6. Poprawianie błędów księgowych ..... 149

**Rozdział 6. WYCENA SKŁADNIKÓW MAJĄTKOWYCH W RACHUNKOWOŚCI** *(Manuela Skoczek – Spychała)* .... 152

6.1. Podstawowe mierniki (kategorie) wyceny bilansowej ..... 152

6.2. Podstawowe metody wyceny w teorii rachunkowości ..... 159

6.3. Zasady wyceny bilansowej w zastosowaniu praktycznym ..... 161

**Rozdział 7. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA ORGANIZACJI RACHUNKOWOŚCI W JEDNOSTCE GOSPODARCZEJ** *(Wiktor Gabrusewicz)* ..... 176

7.1. Dokumentacja opisująca zasady (politykę) rachunkowości ..... 176

7.2. Pojęcie, formy i techniki oraz zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych ..... 187

7.3. Pojęcie, cel, metody i przebieg inwentaryzacji ..... 194

7.4. Sporządzanie sprawozdań finansowych ..... 201

7.5. Odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości w jednostce gospodarczej ..... 208

# WSTĘP

Materiały dydaktyczne *Rachunkowość finansowa* zostały opracowane przez zespół pracowników Katedry Rachunkowości Wydziału Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Poznaniu głównie w celu uzupełnienia wykładów na studiach dziennych, zaocznych i podyplomowych z rachunkowości finansowej.

Niniejsze opracowanie stanowi pierwszą część materiałów uzupełniających, poświęconą teoretycznym podstawom rachunkowości finansowej. Druga część, dotycząca poszczególnych dziedzin tematycznych (obszarów problemowych) rachunkowości finansowej znajduje się w fazie przygotowywania. Obydwie części tworzyć będą swoistą całość zagadnień rachunkowości finansowej w ujęciu podstawowym i zaawansowanym.

Celem książki jest zaprezentowanie w zrozumiały sposób najważniejszych zagadnień teoretycznych podstaw rachunkowości. W ujęciu poszczególnych tematów autorzy najpierw przedstawiają teoretyczne ujęcie rozważanego zagadnienia, a następnie ilustrują je przykładem praktycznym. Ułatwia to w znacznym stopniu zrozumienie prezentowanych treści.

Materiały dydaktyczne składają się z siedmiu rozdziałów.

Rozdział pierwszy został poświęcony istocie systemu rachunkowości i zawiera niezbędne informacje na temat: pojęcia, funkcji i zakresu rachunkowości; jej przedmiotu, podmiotu i metod; pojęcia, klasyfikacji i charakterystyki zasad rachunkowości oraz cech systemu rachunkowości finansowej.

Rozdział drugi prezentuje najważniejsze zagadnienia dotyczące rozwoju rachunkowości, a więc zagadnienia: rachunkowości jako kategorii historycznej i dyscypliny naukowej, harmonizacji i standaryzacji rachunkowości oraz jej norm prawnych.

Treścią rozdziału trzeciego są zasoby majątkowe i źródła pochodzenia zasobów jednostki gospodarczej oraz ich ujęcie i prezentacja w zestawieniu bilansowym.

W rozdziale czwartym przedstawiono pojęcie i klasyfikację operacji gospodarczych, operacje gospodarcze wpływające na bilans oraz kształtujące wynik finansowy, a także dokumentację operacji gospodarczych.

Rozdział piąty poświęcono istocie, klasyfikacji oraz zasadom funkcjonowania kont księgowych, jak również zagadnieniom ich łączenia i dzielenia, zestawieniu obrotów i sald oraz poprawianiu błędów księgowych.

Rozdział szósty dotyczy wyceny składników majątkowych. Zaprezentowano w nim podstawowe miary wyceny bilansowej i metody wyceny w teorii rachunkowości oraz zasady ustalania wartości składników bilansu stosowane w praktyce.

Treść rozdziału siódmego stanowią podstawowe zagadnienia organizacji rachunkowości finansowej w jednostce gospodarczej, a więc dokumentacja opisująca zasady (politykę) rachunkowości; formy i techniki oraz zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych; cel i metody oraz przebieg inwentaryzacji; sporządzanie sprawozdań finansowych, a także odpowiedzialność za wykonanie obowiązków w zakresie rachunkowości w jednostce gospodarczej.

Przyjęta konwencja niniejszego opracowania nie przesądza o jego wykorzystaniu wyłącznie w wyżej sformułowanym celu. Jesteśmy przekonani, iż zaprezentowane przez zespół autorów zagadnienia mogą być przydatne uczestnikom seminariów i kursów prowadzonych w ramach szkolenia i doskonalenia zawodowego oraz osobom zajmującym się profesjonalnie rachunkowością finansową.

Mamy nadzieję, że materiał i zagadnienia przedstawione w książce pozwolą na sukcesywne opanowanie czasami trudnych i skomplikowanych teoretycznych podstaw i szczegółowych problemów rachunkowości finansowej.

*Janusz Samelak*